

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2017), 8(1), 10-22.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2017), 8(1), 10-22.

Halk Eğitim Merkezi Kursiyerlerinin Psikolojik İhtiyaçları ile Ruhsal Belirtilerinin İncelenmesi

Investigation of Psychological Needs and Mental Symptoms of Public Education Center Trainees

Fatma Ebru İKİZ ^{ID}, Doç. Dr, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir/TÜRKİYE, ebru.ikiz@deu.edu.tr

Gözde ŞENSOY ^{ID}, Arş. Gör., Uşak Üniversitesi, Uşak/TÜRKİYE, gozde.sensoy@usak.edu.tr

Ahunur SOYSAL, Uzm., Çiğli Halk Eğitim Merkezi, İzmir/TÜRKİYE, ahunur8@hotmail.com

---

İkiz, F. E., Şensoy, G., ve Soysal, A. (2017). Halk eğitim merkezi kursiyerlerinin psikolojik ihtiyaçları ile ruhsal belirtilerinin incelenmesi, *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 10-22.

Öz. Halk eğitimi, toplumun bütününe hitap etmesinin yanı sıra, kültür değerlerinin topluma mal olmasını sağlayan eğitim faaliyetleri olarak ifade edilmektedir. Belli bir yaş aralığı yerine tüm yaş gruplarından kursiyerlere hizmet vermesi, halk eğitim merkezlerinin halkın tümüne hitap etmesine imkan vermektedir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin halk eğitim merkezleri bünyesinde sağlıklı planlanıp yürütülebilmesi için kursiyerlerin mevcut psikolojik ihtiyaçlarının tespit edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yaygın eğitim gören kursiyerlerin psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin batı bölgesinde bir halk eğitim merkezinde öğrenim gören 18 yaş üzeri kursiyerlerin psikolojik ihtiyaçları ile ruhsal belirtileri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu değişkenlerin kursiyerlerin demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğinin incelenmesidir. Çalışmanın katılımcılarını halk eğitim merkezindeki çeşitli kurslara kayıtlı olan 97'si kadın 8'i erkek olmak üzere toplam 105 kursiyer oluşturmaktadır. Veri toplama araçları Kısa Semptom Envanteri ve Yeni Psikolojik İhtiyaç Değerlendirme Ölçeğidir. Araştırma sonucuna göre, kursiyerler sırasıyla en çok başarı, ilişki, özerklik ve başatlık ihtiyacı hissetmektedir. Katılımcıların özerklik ihtiyacı ile anksiyete, depresyon, olumsuz benlik ve hostiliteye dair ruhsal belirtileri ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, özerklik ihtiyacı katılımcıların gelir düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaygın eğitim, Psikolojik İhtiyaç, Ruhsal Belirtiler, Psikolojik Danışma, Halk Eğitim Merkezi

Abstract. For counseling and guidance services to be planned and carried out properly within the scope of public education centers, the current psychological needs of the persons attending the courses need to be determined. The purpose of this study was to determine the relation between the psychological needs and mental symptoms of the trainees over the age of 18 studying at a public education center in western area of Turkey, and to examine whether these variables differ significantly according to the demographic variables. The participants of the research were totally 105 trainees who attending various courses at that public education center, 97 of the participants were female and 8 of the participants were male. Data was collected by Brief Symptom Inventory and New Psychological Needs Assessment Questionnaire. According to the results of the study, the trainees had achievement, affiliation, autonomy, and dominance needs respectively. Participants' autonomy needs were statistically significantly associated with the symptoms related to anxiety, depression, negative self-concept and hostility. In addition, the need for autonomy differed significantly according to the level of income of the participants.

Keywords: Non-formal education, psychological need, mental health, psychological counseling, public education center

SUMMARY

Introduction. The developments in the world and the changing economic and professional conditions make lifelong learning processes a fundamental. Through life-long education, individuals can benefit from educational opportunities after the education they receive in school. Non-formal education is a concept of life-long learning. Non-formal education services in Turkey are mostly provided by Public Education Centers within the Ministry of National Education. These centers play an important role in filling the gaps in the places where formal education is inadequate.

A danger situation for the human life occurs when the physical needs are not solved. If the psychological need satisfaction is not provided, the life of the organism does not become endangered but it reveals a state of tension which is not desirable for the psychological well-being of the individual. Heckert et al. (2000) define psychological needs as achievement, affiliation, autonomy, and dominance. In educational institutions in our country, psychological services are provided according to developmental guidance model. According to this model, counseling and guidance services are offered at all age ranges to address different developmental issues. Public education centers offer services for people in various age ranges. The purpose of this study was to determine the psychological needs of the trainees over the age of 18 studying at Çiğli Public Education Center; and to determine the relationship between these needs and their psychological symptoms.

Method. Participants of this study consisted of 105 trainees attending all the courses opened at a public education center, in western area of Turkey, in March 2016. The study group consisted of volunteer participants selected by simple random sampling. 97 of the participants were female and 8 were male. The age of the trainees ranged from 18 to 84 ($SS = 1.49$) and the average age was 37.7.

Data was collected by Brief Symptom Inventory and New Psychological Needs Assessment Questionnaire. Mean value assignments were made for the data left missing by other participants. Outliers were examined and it was determined that the data of two participants were outliers. Before the data was analyzed, the suitability of the data set for parametric tests was examined.

As a result of the Kolmogorov Smirnov normality test, it was found that only the data from achievement subscale of New Psychological Needs Assessment Scale is suitable for normal distribution. No subscale of Brief Symptom Inventory showed normal distribution. Relationships between psychological needs and symptoms were examined by Spearman correlation analysis.

Results. According to the results of the study, the trainees had achievement, affiliation, autonomy, and dominance needs respectively. According to the analysis, only the autonomy need of the participants were associated with symptoms related to anxiety, depression, negative self-concept and hostility but was not with somatization.

According to the level of income, there was no significant differentiation in the achievement, affiliation and dominance need of the participants. The need for autonomy differs significantly. It was found that the need for autonomy of low income level trainees is significantly higher than the middle income level trainees. High-income trainees' autonomy needs were significantly higher than middle-income trainees. The psychological symptoms of the participants did not significantly differ according to income level. The psychological symptoms of the participants differed significantly according to age range.

Discussion. Psychological services are offered in public education centers by counselors but it is seen that the number of counselors employed in public education centers is very low. Trainees at various age ranges think that it is difficult to reach psychological help services, although they feel they need psychological help in many different areas such as professional development, personal awareness and development, educational development, interpersonal relations, autonomy, and coping.

According to the results obtained from this study, it is understood that the level of income is effective in the occurring of the need of the autonomy. As individuals' needs for autonomy increased,

the level of anxiety, depression and hostility increased and they tend to evaluate themselves more negatively. In addition, in this study, it was found that the psychological symptoms of the individuals differ according to age. It was found that all the psychological symptoms of the young people between the ages of 18-25 were higher than the other age groups.

Conclusion. According to the results of this research, it is suggested to increase the number of counselors who serve in public education centers, to plan the counseling and guidance services in these centers according to the psychological needs of the participants, to plan specific support services for 18-25 age group young people and to establish comprehensive developmental guidance programs for centers.

Giriş

Dünyadaki gelişmelere, değişen ekonomik ve mesleki koşullara her yaştaki bireylerin uyum sağlaması, yaşam boyu öğrenme süreçlerini gerekli kılmaktadır (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012). Bilgi çok hızlı şekilde değişmektedir ve yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireylere ihtiyaç duyulmaktadır (Miser, 2002, Yavuz Konokman ve Yanpar Yelken, 2014). Yaşam boyu öğrenmenin gerçekleşmesini hedefleyen halk eğitim merkezlerinde farklı konularda eğitim almak isteyen farklı yaştan katılımcılara psikolojik danışmanlık hizmeti de sunulmaktadır. Yaşam boyu öğrenme becerilerinin, psikolojik danışma hizmetlerinin de temel hedefi olan, bireylerin yaşam boyunca kendini gerçekleştirme için gerekli olan temel beceriler olduğu (Selvi, 2011) göz önüne alındığında, katılımcıların psikolojik ihtiyaçları ile ruhsal belirtilerinin farklı değişkenlere göre incelenmesinin verilecek psikolojik danışma hizmetlerinin içeriğine yön vermede ve etkililiğini artırmada önemli olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda aşağıda sırasıyla yaşam boyu öğrenmenin değeri, yaygın eğitimin kapsamında halk eğitim merkezlerinin değeri, eğitim kurumlarında verilen psikolojik hizmetlerin değeri, psikolojik ihtiyaçların ve ruhsal belirtilerin tanımı, kapsamı ve önemi açıklanmaktadır.

Yaşam boyu öğrenme, eğitim öğretim hizmetlerinin desteklenmesi için güçlü bir temel sağlarken, önümüzdeki yüzyılın eğitim politikalarına yön vermektedir (Aspin ve Chapman, 2000). Yaşam boyu eğitim sayesinde bireyler okulda aldığı eğitim sonrasında da eğitim olanaklarından faydalanabilmektedir (Miser, 2002). Bu öğrenme süreçleri, çeşitli öğrenme fırsatları oluşturarak bireylerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunma, toplumsal bütünleşmeyi ve ekonomik büyümeyi gerçekleştirme olarak üç temel hedefe sahiptir (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012). Ardışık görevleri önceki bilgilere dayandırarak etkin şekilde öğrenmeye odaklanmakta ve tüm bu görevlerdeki performansları en verimli hale getirmeyi amaçlamaktadır (Ruvolo ve Eaton, 2013). Yaşam boyu öğrenme, öğrenmenin doğumdan yaşlılığa kadar devam eden kaçınılmaz bir insan faaliyetidir ve insanın potansiyelinin gerçekleştirilmesi, yaşam boyu eğitim fırsatlarının sağlanması, insan hakları ve demokratik ideallerin yaygınlaştırılması için şarttır (UNESCO, 2009).

Yaygın eğitim, yaşam boyu öğrenmenin içeriğindeki bir kavramdır. Örgün eğitimden faydalanamayanlar için yarı zamanlı eğitim, eğitim amaçlı gençlik kulüpleri, yetişkin eğitimi ve sürekli eğitim; kültür, dil ve spor programları ve mesleki programlar gibi pek çok biçimde gerçekleştirilebilir (Latchem, 2014). Yaygın eğitim hizmetlerin genellikle işyeri, sürekli eğitim uygulamaları, açık öğretim kurumları, mesleki eğitim kursları ve halk eğitim merkezleri tarafından sağlanmaktadır (Koç, Taş, Özkan ve Yılmaz, 2009). Türkiye’de yaygın eğitim hizmetleri çoğunlukla Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesindeki Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü’ne bağlı Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilmektedir. Bu merkezler, örgün eğitimin yetersiz kaldığı noktalardaki boşlukları doldurmada önemli bir rol oynamaktadır. Bünyesinde barındırdığı mesleki/teknik kurslar ile sosyal ve kültürel etkinlikler sayesinde yeni programlar geliştirip uygulama imkanı sunmaktadır (Yanar, 2011). Belli bir yaş aralığı yerine tüm yaş gruplarından bireylere hizmet sunması, halk eğitim merkezlerin halkın tümüne hitap etmesine yardımcı olmaktadır. Türkiye genelinde 2016 yılında Hayat Boyu Öğrenme

Genel Müdürlüğü bünyesindeki yaygın eğitim kurumlarında toplam 232.550 kurs tamamlanmış ve 5.322.590 kursiyer bu kurslara katılım sağlamıştır (MEB, 2017).

Ülkemizdeki eğitim kurumlarında psikolojik hizmetler gelişimsel rehberlik modeline göre verilmektedir (Erkan, 2014). Buna göre, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri her yaş kademesinde farklı gelişim sorunlarına hitap edecek şekilde sunulmaktadır. Halk eğitim merkezlerine çeşitli yaş gruplarından kursiyer devam etmektedir. Halk eğitim merkezlerine devam eden yetişkinler çoğunlukla bir meslek edinmek ya da var olan mesleki becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir (Dolanbay, 2014). Kursiyerler bu kapsamda mesleki rehberlik ve kariyer psikolojik danışmanlığı ile eğitsel rehberlik hizmetlerine olduğu kadar farkındalık kazanma, kendini kabul, uyum sağlama, etkili iletişim becerileri kazanma vb. konulara dair kişisel-sosyal rehberlik hizmetlerine de ihtiyaç duymaktadır (Baytemir ve Güven, 2015). Halk eğitim merkezlerinde görev yapan psikolojik danışmanlar, kursiyerlere psikolojik hizmetler sunmaktadır. Baytemir ve Güven (2015), halk eğitim merkezine devam eden kursiyerlerin psikolojik danışma ve rehberlik ihtiyaçlarının altı başlıktan toplandığını belirlemiştir. Bunlar sırasıyla mesleki gelişim, kişisel farkındalık ve gelişim, eğitsel gelişim, kişiler arası ilişkiler, özerklik ile uyum ve baş etme olarak tespit edilmiştir. Ancak halk eğitim merkezlerinin çoğunda bir psikolojik danışman ve rehber öğretmen bulunmaması, kursiyerlerin bu hizmetlerden faydalanmasını zorlaştırmaktadır (Dolanbay, 2014). Psikolojik danışmanların sunduğu hizmetler hem toplumun ruhsal sağlığını koruyucu ve iyileştirici niteliktedir hem de yaygın eğitim hizmetlerinin işlevinin desteklenmesi noktasında oldukça önemli görülmektedir. Bundan dolayı kursiyerlerin hangi konularda psikolojik yardıma ihtiyaç duyduğunun tespit edilmesi önem taşımaktadır.

Öğrenme, güdülenme ile (Seven ve Engin, 2008); ihtiyaçlar da güdüleyici bir faktör niteliğine sahip olarak bireylerin gelişim ve öğrenme süreçlerinde çok önemli unsurlardır (İkiz, 2017). Öyle ki güdülenme, öğrenmede sürekliliği sağlayan bir etkidir (Diker Coşkun ve Demirel, 2012; İkiz, 2017). Birey homeostatik dengesi bozulduğunda ihtiyaçlarını karşılama yoluna gitmekte, ihtiyaç karşılandığında da eksikliği tekrar hissedilinceye kadar bir rahatlama yaşamaktadır (Ercoşkun ve Nalçacı, 2005). İhtiyaçlar, genellikle fizyolojik ve psikolojik olmak üzere iki başlıkta ele alınmaktadır. Fizyolojik ihtiyaçlar giderilmediği takdirde insan hayatı için bir tehlike durumu oluşurken, psikolojik ihtiyaç doyumu sağlanmadığında organizmanın hayatı tehlikeye girmez ancak bireyde psikolojik iyiliği için istenmeyecek bir gerginlik durumu ortaya çıkarır (Ercoşkun ve Nalçacı, 2005).

Psikolojik ihtiyaçlar, önceden beri araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Psikolojik ihtiyaçlar tanımlanmaya çalışılmış ve bu ihtiyaçların insan yaşamındaki rolü anlaşılmasına çalışılmıştır. Murray (1938, akt: Hamurcu, 2011), insan davranışını yönlendirdiğine inandığı 27 psikolojik ihtiyaç tanımlamıştır. Maslow (1943), fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı ait olma/sevme, saygı, bilme/anlama, estetik ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarını hiyerarşik olarak sıralamıştır. Glasser'a göre ise insan hayatta kalma, ait olma ile sevgi, güç, özgürlük ve eğlenme olmak üzere beş temel evrensel ihtiyaca sahiptir (Rapport, 2007). Öz-belirleme kuramında Ryan ve Deci (2000), insanın özerklik, yeterlik ve ilişkili olma olmak üzere üç temel psikolojik ihtiyacı olduğunu belirtmektedir. Öz-belirleme kuramına göre psikolojik ihtiyaçlar evrenseldir ancak çeşitli kültürlerde farklı anlamlara sahip olabilmektedir (Cihangir Çankara, 2009). Bireyin iyi-oluşuyla yakından ilgilidir (Ryan ve Deci, 2000).

Heckert ve arkadaşlarına göre ise (2000), başarı, ilişki, özerklik ve başatlık olmak üzere dört psikolojik ihtiyaç; sosyal ihtiyaçlar olarak ele almaktadır. Bu ihtiyaçlardan başarı ihtiyacı, bireyin bir görevi en kusursuz şekilde yerine getirme isteği olarak, daha çok performans ile üstün olma çabası olarak tanımlanmaktadır (Doğan ve Kesici, 2015, Hamurcu, 2011). Özerklik ihtiyacı, bireylerin sosyal normlara uygun olarak özgür iradesini kullanabilmesini (Doğan ve Kesici, 2015), dış etkenlerin etkisinde kalmadan bu karar sürecinde aktif rol oynamasını (Deci ve Ryan, 2000) ifade eder. İlişki ihtiyacı, sosyal yönden yetkinliği ve diğeriyle bir arada olma, ait olma (Hamurcu, 2011), saygı ve güven unsurları çerçevesinde ilişkili içerisinde olma (Şahin ve Korkut Owen, 2009), önem verme ve ilişki içinde olma (Partala ve Kallinen, 2011) anlamını taşımaktadır. Başatlık ise, güçlü olma ve diğer bireyler üzerinde etkin olma arzusu olarak tanımlanmaktadır (Heckert ve ark., 2000). Bireyler, içinde bulunulan gelişimsel dönemle de bağlantılı olarak farklı psikolojik ihtiyaçlara sahip olabilmektedir.

Bireylerin psikolojik ihtiyaç doyumu sağlandıkça; mutluluk düzeyi artmakta (Glasser, akt: Rapport, 2007), öznel iyi oluş düzeyleri yükselmektedir (İlhan ve Özbay, 2010), olumlu duyguları artış gösterirken olumsuz duyguları azalma ve psikosomatik şikayetlerinde de azalma gözlenmektedir (Reis, Sheldon, Gable, Roscoe, & Ryan, 2000). İhtiyaç doyumu bireylerin iyi-oluşunu olumlu yönde etkilemektedir (Cihangir Çankaya, 2009). Psikolojik ihtiyaç doyumunun sağlanamaması ile ruhsal belirtilerin ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Ruhsal belirtiler, farklı yaş grupları için birçok etkenin sonucu olarak ortaya çıkabildiği gibi farklı sorunlara da yol açabilmektedir. Örneğin bir çalışmada, psikolojik sağlamlığa sahip olan bireylerin daha düşük psikiyatrik belirtiler gösterdiği tespit edilmiştir (Campbell-Sills, Cohana ve Stein, 2006). Bir başka çalışmada da anksiyete ve somatizasyonun genç yetişkinlerin internet bağımlılığını yordadığı bulunmuştur (Durak Batıgün ve Kılıç, 2011). Demirtepe-Saygılı ve Bozo'nun (2011) çalışmasında ise sosyal desteğin psikolojik semptomları hafiflettiği sonucuna ulaşılmıştır. Psikolojik belirtiler bireylerin öznel iyi oluşu üzerinde olumsuz bir etkiye sahipken (Street ve Isaacs, 1998), psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun psikolojik belirtileri azalttığı tespit edilmiştir (Savi Çakar, İkiz; 2016).

Yaygın eğitimin psikolojik semptomların giderilmesiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Sosyal ve üretken aktivitelerin bireyin mutluluk düzeyini ve yaşam süresini olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Menec, 2003). Öyle ki Simone ve Haas (2007) çalışmasında yaşam boyu öğrenmeye dair çeşitli eğitimler aldıktan sonra kursiyerlerin daha az gergin, öfkeli ve depresif hissettiğini tespit etmiştir. Yaşlılık döneminde bir derse katılmak ya da gönüllü çalışmak gibi yorucu olmayan faaliyetlerde bulunmanın, daha iyi işlevsellikle yaşamını sürdürme ile ve yaşam süresi ile (Herzog, Franks, Markus ve Holmberg, 1998; Glass, Leon, Marottoli ve Berkman, 1999) ilişkili olduğu bulunmuştur. Yaşam boyu öğrenme faaliyetlerine devam eden yetişkinler, bu deneyimlerini "canlandırıcı" olarak nitelendirmektedir (Simone ve Cesena, 2010). Bu bulgular, halk eğitim merkezi kursiyerlerinin psikolojik ihtiyaçların ve ruhsal belirtilerin incelenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Psikolojik ihtiyaç doyumu sağlandıkça bireylerin daha canlı ve mutlu hissedeceği, daha üretken olacağı, daha az ruhsal belirti göstereceği ve yaşam şeklinin, kalitesinin ve süresinin olumlu yönde etkileneceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı halk eğitim merkezinde kurslara kayıtlı bireylerin psikolojik ihtiyaçlarının ve ruhsal belirtilerinin belirlenmesi, bu değişkenler arasındaki ilişkinin saptanması, psikolojik ihtiyaçların ve ruhsal belirtilerin katılımcıların demografik değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğinin incelenmesidir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin sağlıklı planlanıp yürütülebilmesi için bireylerin mevcut özelliklerinin ve ihtiyaçlarının tespit edilmesi gerekmektedir. Böylece halk eğitim merkezlerine sunulan psikolojik hizmetler, kursiyerlerin psikolojik ihtiyaçlarına göre düzenlenebilecektir. Alanyazına bakıldığında, toplumların yaşam boyu öğrenme faaliyetlerini genç yetişkinlere ve orta yaşta bireylerin ihtiyaçlarına göre düzenlediği görülmektedir (Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012). Alanyazında halk eğitim merkezlerinde psikolojik danışma hizmetlerine yönelik ve kursiyerlerin ihtiyaçlarını tespitiye yönelik az sayıda çalışmaya rastlanması bu çalışmaya ihtiyaç duyulmasının başlıca nedenidir. Bu araştırmanın sonuçlarının halk eğitim merkezlerinde yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin planlanmasına ışık tutacağına, halka daha etkin ve işe vuruksuz hizmetler verilmesine yol gösterici olacağına inanılmaktadır. Halk eğitim merkezleri psikolojik hizmetleri kapsamında yeni çalışmaların yapılmasında teşvik edici rol üstlenmesi beklenmektedir.

Yöntem

Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcılarını, İzmir Çiğli Halk Eğitim Merkezinde 2016 Mart döneminde açılmış olan tüm kurslara devam etmekte olan 105 kursiyer oluşturmaktadır. Çalışma grubu basit tesadüfi örnekleme ile seçilen gönüllü katılımcılardan oluşturulmuştur. Katılımcıların 97'si kadın 8'i erkektir. Kursiyerlerin yaş aralığı 18-84 arasında değişmekte iken (SS = 1.49) yaş ortalaması 37.7 olarak tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Yeni Psikolojik İhtiyaçlar Değerlendirme Ölçeği (YPİDÖ): Heckett ve ark. (2000) tarafından yılında geliştirilen YPIDÖ, Kesici (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 5'li Likert puanlama formunda olup (1 = *Hiç Katılmıyorum*, 5 = *Tamamen Katılıyorum*), toplam 20 madde ve 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Başarı, ilişki, özerklik ve başatlık alt ölçeklerinin her biri beş maddeden oluşmaktadır ve her alt boyuttan alınabilecek puanlar 5 ve 25 arasında değişmektedir. Cronbach alfa katsayıları bu alt ölçekler için sırasıyla .77, .62, .72 ve .77 iken ölçeğin tümü için .80 olarak hesaplanmıştır. Ölçüt-bağılantılı geçerliğin sağlanması için YPIDÖ ile kişisel tercihler anketi arasındaki ilişki incelenmiştir ve iki ölçek ile alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler gözlenmiştir.

Kısa Semptom Envanteri (KSE): Psikolojik sorunları taramayı amaçlayan KSE, Derogatis ve ark. (1992) tarafından oluşturulmuş ve Türkçe'ye uyarlaması Şahin ve Durak (1994) tarafından yapılmıştır. Envanter 5'li Likert puanlama formunda olup (0 = *Hiç*, 4 = *Çok Fazla*) toplam 53 madde ve 5 alt ölçekten oluşmaktadır. Anksiyete alt boyutu 13, depresyon 12, olumsuz benlik algısı 12, somatizasyon 9, hostilite alt boyutu 7 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan her bir maddedeki durumların son iki hafta içinde kendilerini ne kadar rahatsız ettiğini göz önüne alarak işaretlemeleri istenmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0 ve 212 arasında değişmektedir. Anksiyete, depresyon, olumsuz benlik algısı, somatizasyon ve hostilite boyutları için sırasıyla Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları .87, .88, .87, .75, .76 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin tümü için ise .96'dır.

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Kişisel Bilgi Formunda katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu ve gelir düzeyine dair sorular yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 23 programıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler analize alınmadan önce hatalı kodlamalar ve kayıp veriler incelenerek veri seti temizlenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2001). Toplam soru sayısının %10'u ve üzeri düzeyinde boş yanıt veren katılımcıların verileri değerlendirmeye alınmamıştır. Bu aşamada iki katılımcıya ait veri, analiz dışı bırakılmıştır. Diğer katılımcıların tarafından eksik bırakılan veriler için ortalama değer ataması yapılmıştır. Uç değerler incelenmiş ve iki katılımcının verilerinin uç değerler olarak yer aldığı tespit edilerek değerlendirmeye alınmamıştır.

Katılımcılara ait veriler değerlendirmeye alınmadan önce, parametrik testler açısından uygunluğu incelenmiştir. Yapılan Kolmogorov Smirnov normallik testi sonucunda, Yeni Psikolojik İhtiyaç Değerlendirme Ölçeğinin alt boyutlarından yalnızca başarı alt boyutunun normal dağılıma uygun olduğu gözlenirken, Kısa Semptom Envanterinin hiçbir alt boyutunun normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir (Kolmogorov Smirnov $p < .005$). Ortalama puanlara dair Kolmogorov Smirnov değerleri YPIDÖ'nün başarı, ilişki, başatlık ve özerklik boyutları için sırasıyla .00, .20, .20 ve .20 olarak bulunmuştur. KSE'nin anksiyete, depresyon, olumsuz benlik algısı, somatizasyon ve hostilite alt boyutlarının tümü için Kolmogorov Smirnov değerinin .00 olduğu görülmektedir. Verilerin, bağımsız örnekler için *t*-testi, pearson korelasyon analizi ve tek yönlü varyans analizinin öncül varsayımlarından normallik varsayımının karşılanmadığı belirlenmiş ve analizler parametrik olmayan istatistik yöntemlerden Mann Whitney U, spearman sıralamalı korelasyon katsayıları ve Kruskal Wallis H testi kullanılması kararlaştırılmıştır. Analizlerde önem düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan kursiyerlerin YPIDÖ ve KSE'den aldığı puanlara dair minimum-maksimum değerler, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1. YPİDÖ ve KSE'ye İlişkin Minimum-Maksimum, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	<i>n</i>	Min. Mak.	Art. Ort.	Std. Sap.
Psikolojik İhtiyaçlar	105			
Başarı		6.4 -21.0	18.4	2.36
İlişki		8.4-21.0	16.4	2.43
Özerklik		7.4-21.0	15.8	2.86
Başatlık		4.7-14.2	10.1	1.79
Semptomlar	105			
Depresyon		0-44.0	13.8	10.66
Anksiyete		0-44.0	9.8	8.52
Olumsuz Benlik Algısı		0-40.0	9.2	8.18
Hostilite		0-26.0	7.2	5.49
Somatizasyon		0-27.0	6.2	5.41

Tablo 1'de görüldüğü gibi kursiyerler sırasıyla en çok başarı ($\bar{X}$ =18.4), ilişki ($\bar{X}$ = 16.4), özerklik ($\bar{X}$ = 15.8) ve başatlık ($\bar{X}$ =10.1) ihtiyacı hissetmektedir. Kısa Semptom Envanterinden elde edilen puanlar incelendiğinde ise sırasıyla depresyon ($\bar{X}$ =13.8), anksiyete ($\bar{X}$ =9.8), olumsuz benlik algısı ($\bar{X}$ =9.2), hostilite ($\bar{X}$ =7.2) ve somatizasyon ($\bar{X}$ =6.2) olmak üzere düşük düzeyde belirtiler gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Psikolojik ihtiyaçlar ile ruhsal belirtiler arasındaki ilişkiler, parametrik olmayan testlerden Spearman korelasyon analizi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Psikolojik İhtiyaçlar İle Ruhsal Belirtiler Arasındaki İlişki

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
(1) Başarı	1								
(2) İlişki	.36**	1							
(3) Başatlık	.28**	.28**	1						
(4) Özerlik	.30**	.22*	.45	1					
(5) Anksiyete	.031*	.21*	.05	.25**	1				
(6) Depresyon	.04	.07	.07	.23*	.76**	1			
(7) Olumsuz Benlik Algısı	.11	.14	.08	.26**	.83**	.77**	1		
(8) Somatizasyon	-.03	.17	.71	.10	.69**	.62**	.49**	1	
(9) Hostilite	.07	.14	.02	.29**	.72**	.73**	.66**	.57**	1

* $p < .05$

** $p < .01$

Tablo 2'de görüldüğü gibi katılımcıların psikolojik ihtiyaçlarından özerklik ihtiyacı ile ruhsal belirtilerin somatizasyon alt boyutu hariç ($r = .76, p > .05$) diğer tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların özerklik ihtiyacı ile anksiyete ($r = .25, p < .05$), depresyon ($r = .23, p < .05$), olumsuz benlik algısı ($r = .26, p < .05$) ve hostilite ($r = .29, p < .05$) belirtileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Katılımcıların ruhsal belirtileri ve psikolojik ihtiyaçları gelir düzeyine göre Kruskal Wallis ile incelenmiş, ruhsal belirtileri puanları ortalamaları arasında gelir düzeyine göre fark olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların gelir düzeyine göre psikolojik ihtiyaçlar alt ölçeklerinden aldığı puanların ortalamaları arasında farklar saptanmış ve Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Psikolojik İhtiyaçların Gelir Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Psikolojik İhtiyaçlar	Gelir Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Başarı	Düşük	59	53.48	2.36	2.16	0.48	
	Orta	29	43.90				
	Yüksek	12	51.79				
İlişki	Düşük	59	46.61	2.43	2.74	.245	
	Orta	29	57.24				
	Yüksek	12	53.33				
Başatlık	Düşük	59	45.33	10.16	5.13	.77	
	Orta	29	55.78				
	Yüksek	12	63.17				
Özerklik	Düşük	59	53.57	15.82	11.34	0.03	1-2
	Orta	29	37.00				3-2
	Yüksek	12	68.04				

Tablo 3'te görüldüğü gibi, 5 katılımcı gelir düzeyini belirtmemiştir ve gelir düzeyine göre katılımcıların başarı ($\chi^2 = 2.16, p > .05$), ilişki ($\chi^2 = 2.74, p > .05$), ve başatlık ($\chi^2 = 5.13, p > .05$) ihtiyaçlarında anlamlı farklılaşma saptanmamıştır. Özerklik ihtiyacı ise anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($\chi^2 = 11.34, p < .05$).

Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Düşük gelir düzeyine sahip kursiyerlerin (sıra ort = 49.47) özerklik ihtiyacının orta gelir düzeyindeki kursiyerlere (sıra ort = 34.40) göre ($U = 562.50, p = .009$) göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Yüksek gelir düzeyindeki kursiyerlerin (sıra ort = 29.21) orta gelir düzeyindeki kursiyerlere (sıra ort = 17.60) göre özerklik ihtiyacının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu ($U = 75.5, p = .004$) bulunmuştur.

Katılımcıların ruhsal belirtileri ve psikolojik ihtiyaçları yaş aralığına göre Kruskal Wallis ile incelenmiş, psikolojik ihtiyaçlar puanları ortalamaları arasında yaş aralığına göre fark olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların yaş aralığına göre ruhsal belirti alt ölçeklerinden aldığı puanların ortalamaları arasında farklar saptanmış ve Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4'de görüldüğü gibi, yaş aralığına göre katılımcıların ruhsal belirtilerin alt boyutları olan anksiyete ($\chi^2 = 15.24, p < .05$), olumsuz benlik algısı ($\chi^2 = 14.65, p < .05$), somatizasyon ($\chi^2 = 14.63, p < .05$) ve hostilite ($\chi^2 = 18.38, p < .05$) ölçeklerinden aldığı puanlar anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Depresyon puanları ise anlamlı farklılaşma göstermemektedir ($\chi^2 = 10.37, p > .05$). Belirlenen farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını anlamak için parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Mann Whitney U testi sonuçlarına göre 18-25 yaş aralığındaki (sıra ort = 27.45) kursiyerlerin, 31-40 yaş aralığındaki (sıra ort = 14.86) kursiyerlere ($U = 81, p = .001$) göre daha yüksek anksiyete puanına sahip oldukları bulunmuştur. 18-25 yaş aralığındaki (sıra ort = 20.68) kursiyerlerin, 50 yaş ve üzerindeki kursiyerlere (sıra ort = 11.35) göre daha yüksek anksiyete puanına sahip oldukları bulunmuştur ($U = 56.5, p = .006$). 41-50 yaş aralığındaki (sıra ort = 27.06) kursiyerlerin anksiyete puanınının 31-40 yaş aralığındaki kursiyerlerin (sıra ort = 19.26) puanlarından anlamlı şekilde yüksek olduğu ($U = 173.50, p = .049$) tespit edilmiştir.

18-25 yaş aralığındaki (sıra ort = 27.30) kursiyerlerin, 31-40 yaş aralığındaki (sıra ort = 15) kursiyerlere ($U = 84, p = .001$) göre daha yüksek olumsuz benlik algısı puanına sahip oldukları bulunmuştur. 18-25 yaş aralığındaki (sıra ort = 20.33) kursiyerlerin, 50 yaş ve üzerindeki kursiyerlere (sıra ort = 11.88) göre daha yüksek olumsuz benlik algısı puanına sahip oldukları bulunmuştur ($U = 63.5, p = .013$). 60 yaş ve üzeri katılımcıların (sıra ort = 20.80) olumsuz benlik algısı puanı 31-40 yaş aralığındaki katılımcılardan (sıra ort = 11.76) anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($U = 16, p = .015$).

Tablo 4. Ruhsal Belirtilerin Yaş Aralığına Göre Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ruhsal Belirtiler	Yaş Aralığı	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Anksiyete	18-25	20	67.56	8.52	15.24	0.09	1-3 1-5 4-5
	26-30	12	47.83				
	31-40	21	37.29				
	41-50	25	55.16				
	50-59	13	39.73				
	60 yaş ve üzeri	5	55.90				
Depresyon	18-25	27	65.63	10.66	10.37	.065	
	26-30	12	54.46				
	31-40	21	41.62				
	41-50	25	51.08				
	50-59	13	40.00				
	60 yaş ve üzeri	5	51.90				
Olumsuz Benlik Algısı	18-25	27	67.02	8.18	14.65	.012	1-4 1-5 3-6
	26-30	12	48.71				
	31-40	21	36.81				
	41-50	25	52.50				
	50-59	13	42.54				
	60 ve üzeri	5	64.70				
Somatizasyon	18-25	27	67.15	5.41	14.63	.012	1-3 1-6 3-4
	26-30	12	52.42				
	31-40	21	36.69				
	41-50	25	52.94				
	50-59	13	50.33				
	60 ve üzeri	5	33.0				
Hostilite	18-25	27	69.67	5.49	18.38	.002	1-3 1-5 3-6
	26-30	12	53.42				
	31-40	21	32.90				
	41-50	25	50.42				
	50-59	13	46.85				
	60 yaş ve üzeri	5	55.40				
<i>Toplam</i>		103					

18-25 yaş aralığındaki (sıra ort = 26.45) kursiyerlerin, 31-40 yaş aralığındaki (sıra ort = 15.81) kursiyerlere (U = 101, p = .004) göre daha yüksek somatizasyon puanına sahip oldukları bulunmuştur. 31-41 yaş aralığındaki kursiyerlerin (sıra ort = 19.17) somatizasyon düzeyleri 41-50 yaş aralığındaki kursiyerlerden (sıra ort = 27.14) daha yüksek bulunmuştur (U = 171.50, p = .044). 18-25 yaş aralığındaki (sıra ort = 18.09) kursiyerlerin, 60 yaş ve üzeri (sıra ort = 7.90) kursiyerlere (U = 24.5, p = .022) göre daha yüksek somatizasyon puanına sahip oldukları bulunmuştur.

18-25 yaş aralığındaki (sıra ort = 27.98) kursiyerlerin, 31-40 yaş aralığındaki (sıra ort = 14.36) kursiyerlere (U = 70.5, p = .000) göre daha yüksek hostilite puanına sahip olduğu saptanmıştır (U = 70.5, p = .000). 18-25 yaş aralığındaki kursiyerlerin hostiliteye dair semptomları (sıra ort = 19.68) 50 yaş ve üzeri kursiyerlerden (sıra ort = 12.88) daha yüksek bulunmuştur (U = 76.5, p = .048). 60 yaş ve üzeri katılımcıların (sıra ort = 12.05) hostilite puanları 31-40 yaş aralığındaki (sıra ort = 12.05) kursiyerlere göre (U = 22.00, p = .049) yüksek bulunmuştur.

Tartışma ve Yorum

Bu çalışmanın amacı halk eğitim merkezinde kurslara kayıtlı bireylerin psikolojik ihtiyaçlarının ve ruhsal belirtilerinin belirlenmesi, bu değişkenler arasındaki ilişkinin saptanması, psikolojik ihtiyaçların ve ruhsal belirtilerin katılımcıların demografik değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğinin incelenmesidir. Araştırmanın sonuçlarına göre kursiyerler sırasıyla en çok başarı, ilişki, özerklik ve başatlık ihtiyacı hissetmektedir. Çivitçi de (2012), genç yetişkinlerin sırasıyla en çok başarı, özerklik ve başatlık ihtiyacı hissettiğini tespit etmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcıların özerklik ihtiyacı ile onların anksiyete, depresyon, olumsuz benlik algısı ve hostilite belirtileri ilişkili bulunmuştur. Buna göre bireylerin özerklik ihtiyaçları karşılanmadıkça anksiyete ve depresyon düzeylerinin arttığı, benliklerini daha olumsuz değerlendirme eğiliminde oldukları ve hostilite düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir. Psikolojik ihtiyaç doyumunun anksiyete (Deci, Ryan, Gagne', Leone, Usunov ve Kornazheva, 2001) ve depresyon (Wei, Shaffer, Young ve Zakalik, 2005) ile olumsuz yönde bir ilişkiye sahip olduğu alan yazındaki çalışmalarda da ortaya konmuştur. Hennan, Dornbush, Herron ve Herting (1997) özerklik ihtiyacının ruhsal belirtiler ile ilişkili olduğunu tespit etmiştir.

Gelir düzeyine göre katılımcıların psikolojik ihtiyaçları ve ruhsal belirtileri incelendiğinde, sonuçlar gelir düzeyinin bireylerin özerklik ihtiyaçlarının oluşumunda etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özerklik ihtiyacının karşılanamamasının yaygın eğitim hizmetlerinden faydalanmakta olan bireylerin psikolojik iyi oluşunu olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Yaşa göre katılımcıların psikolojik ihtiyaçları ve ruhsal belirtileri incelendiğinde, sonuçlar bireylerin psikolojik belirtilerinin farklılaştığını ortaya koymaktadır. Öyle ki 18-25 yaş aralığındaki gençlerin tüm psikolojik belirtilerinin diğer yaş grubundaki yetişkinlerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. 18-25 yaş aralığını kapsayan genç yetişkinlik dönemi bireylerin hayatında birçok kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki değişimin gerçekleştiği bir geçiş dönemidir (Kızıldağ, Demirtaş, Zorbaş, Gençtanırım ve Arıcı, 2012). Alanyazında genç yetişkinlerin sıklıkla anksiyete ve depresyon deneyimlediği (Rudd, Goulding ve Bryan, 2011), düşük gelir düzeyindeki genç yetişkinlerde depresif belirtilerin daha yaygın olduğu (Kaya, Genç, Kaya ve Pehlivan, 2007; Bostancı ve ark., 2005; Lorant ve ark., 2003) tespit edilmiştir. Benton ve ark. (2003), 18-25 yaş aralığındaki üniversite öğrencilerinin psikolojik sorunlarını boylamsal bir araştırma ile incelemiştir ve en çok kişilerarası ilişkiler, stres/anksiyete ve ailevi sorunlarla psikolojik danışma merkezine başvurduklarını tespit etmiştir. Gelişim dönem özellikleri sebebiyle 18-25 yaş aralığındaki bireylerin ruhsal belirtilerinin diğer yaş gruplarından yüksek çıktığı söylenebilir.

Bu çalışmanın tek bir ortamda az sayıda katılımcı ile gerçekleştirilmesi araştırmanın sınırlılıkları arasındadır. Ancak sonuçlar, halk eğitim merkezlerinde yürütülen psikolojik danışma hizmetlerinin önemine değinmesi ve halkın, psikolojik danışma hizmetlerine duyduğu ihtiyacı ortaya çıkarması bakımından önemli görünmektedir. Günümüzde yetişkin eğitimcilerinin sahip olması beklenen özelliklerinin içinde danışman/rehber rolü de yer almaktadır (Terzioğlu Barış, 2013). Halk eğitim merkezlerinde psikolojik hizmetler psikolojik danışmanlarca sunulmaktadır ancak halk eğitim merkezlerinde istihdamı sağlanmış psikolojik danışman sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Çeşitli yaş aralıklarındaki halk eğitim merkezi kursiyerleri; mesleki gelişim, kişisel farkındalık ve gelişim, eğitsel gelişim, kişiler arası ilişkiler, özerklik ile uyum ve baş etme gibi birçok farklı alanda ihtiyaç hissetmekte ve personeller kursiyerlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ihtiyaç duyduğunu düşünmekte (Baytemir ve Güven, 2015), kurum yöneticileri de bu merkezlerde rehberlik kadrolarının kursiyerler için çok önemli olduğunu, kurumlara psikolojik danışman istihdamının sağlanması, mevcut kadroların korunması ve artırılması gerektiğini düşünmektedir (Dolanbay, 2014). Sonuç olarak, halk eğitim merkezleri bünyesinde istihdam edilen alan uzmanı psikolojik danışman sayısının artırılmasının ve böylece verilen psikolojik hizmetlerin daha fazla sayıda kursiyere ulaşmasının önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca özerklik kazanma açısından çok yoğun ihtiyaç olduğu göz önüne alındığında, yaygın eğitim ve yaşam boyu öğrenme faaliyetlerinde bireylerin hayatlarında özerklik elde edebilecekleri kazanımların sağlanmasının önemli olduğu görülmektedir. Örneğin, , 18-25 yaş grubu gençlere özgün destek hizmetleri planlanması, merkezlere yönelik

kapsamlı gelişimsel rehberlik ve kişisel gelişim programları oluşturulması önerilmektedir. Bunu yanısıra, ileriki çalışmaların farklı yerlerdeki halk eğitim merkezlerini bir arada karşılaştırmalı incelemesi, göç alma oranı ve etkileri de değerlendirmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Aspin, D. N. & Chapman, J. D. (2000). Lifelong learning: concepts and conceptions, *International Journal of Lifelong Education*, 19(1), 2-19, DOI:10.1080/026013700293421
- Baytemir, K. & Güven, M. (2015) Halk eğitim merkezleri için kapsamlı rehberlik ve psikolojik danışma programının geliştirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(41), 903-908.
- Benton, S. A., Robertson, J. M., Tseng, W. C., Newton, F. B., & Benton, S. L. (2003). Changes in counseling center client problems across 13 years. *Professional psychology: Research and practice*, 34(1), 66.
- Bostancı M, Özdel O, Oğuzhanoglu N.K., Özdel, L., Ergin, A., Ergin, N. Ateşçi, F. ve Karadağ, F. (2005) Depressive symptomatology among university students in Denizli, Turkey: Prevalence and sociodemographic correlates. *Croat Med J*, 46(1), 96-100.
- Campbell-Sills, L., Cohan, S. L., & Stein, M. B. (2006). Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour research and therapy*, 44(4), 585-599.
- Campbell-Sills, L., Cohan, S. L., & Stein, M. B. (2006). Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour Research and Therapy*, 44(4), 585-599.
- Cihangir Çankaya, Z. (2009). Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve öznel iyi olma: Öz-belirleme kuramı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 23-31.
- Çivitçi, A. (2012). Üniversite öğrencilerinde genel yaşam doyumu ve psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 321-336.
- Deci, E. L., Ryan, R. M., Gagne', M., Leone, D. R., Usunov, J., & Kornazheva, B. P. (2001). Need satisfaction, motivation, and well-being in the work organizations of a former Eastern bloc country: A crosscultural study of self-determination. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27, 930-942.
- Deci, E.L., Ryan, R.M., 2000. The "what" and "why" of goal pursuits: human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry* 11(4), 227-268
- Demirtepe-Saygılı, D., & Bozo, Ö. (2011). Perceived social support as a moderator of the relationship between caregiver well-being indicators and psychological symptoms. *Journal of Health Psychology*, 16(7), 1091-1100.
- Diker Coşkun, Y., & Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(42).
- Doğan, S., & Kesici, Ş. (2015). Üstün yetenekli öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *OPUS-Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 45-81.
- Dolanbay, T. (2014). Hayat boyu öğrenme sürecinde halk eğitimi merkezlerinin yaşadığı yönetsel sorunlar ve çözüm önerileri (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Durak Batigün, A., & Kiliç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10.
- Ercoşkun, M. H., & Nalçacı, A. (2005). Öğretimde psikolojik ihtiyaçların yeri ve önemi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 353-370.
- Erkan, S. (2014). *Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının hazırlanması* (Beşinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Glass, T. A., Leon, C. M., Marottoli, R.A. & Berkman, L.F. (1999). Population based study of social and productive activities as predictors of survival among elderly Americans. *BMJ*, 319. 478-483. DOI: <https://doi.org/10.1136/bmj.319.7208.478>
- Güleç, İ., Çelik, S., & Demirhan, B. (2013). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48.
- Günüç, S., Odabaşı, H. F. & Kuzu, A. (2012). Yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Gaziantep üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 11(2), 309-325.
- Hamurcu, H. (2011). Ergenlerin yetkinlik inançları ve psikolojik iyi oluşlarını yordamada psikolojik ihtiyaçlar (Yayınlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Heckert, T. M., Cuneio, G., Hannah, A. P., Adams, P. J., Droste, H. E., Mueller, M. A., ... & Roberts, L. L. (2000). Creation of a new needs assessment questionnaire. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(1), 121-136.

- Hennan, M. R., Dornbusch, S. M., Herron, M. C., & Herting, J. R. (1997). The influence of family regulation, connection, and psychological autonomy on six measures of adolescent functioning. *Journal of Adolescent Research*, 12(1), 34-67.
- Herzog, A. R., Franks, M. M., Markus, H. R., & Holmberg, D. (1998). Activities and well-being in older age: Effects of self-concept and educational attainment. *Psychology and Aging*, 13(2), 179-185. Özete <http://psycnet.apa.org/record/1998-02632-001> 10.10.2017 adresinden erişildi (28.10.2017).
- İkiz, F. E. (2017). Öğrenmenin kapsamı ve etkileyen faktörler. İçinde M. E. Deniz (Edt.) *Eğitim Psikolojisi* (sf: 197-258). Ankara: Pegem Akademi.
- İlhan, T., & Özbay, Y. (2016). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 109-118.
- Kaya, M., Genç, M., Kaya, B., & Pehlivan, E. (2007). Tıp Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Depresif Belir Yaygınlığı, Stresle Başa Çıkma Tarzları ve Etkileyen Faktörler. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2007, 18(2),137-146.
- Kızıldağ, S., Demirtaş Zorbaz, S., Gençtanırım, D., & Arıcı, F. (2012). Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Psikolojik Danışma Yardımı Almaya ve Bu Yardımın Sunulduğu Birimlere İlişkin Görüşleri, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 185-196.
- Koç, M., Taş, S., Özkan, H. H., & Yılmaz, E. (Mayıs, 2009). Türkiye’de yetişkin ve yaşam boyu eğitime yönelik lisans programı önerisi. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi’nde sunulan sözel bildiri, Çanakkale.
- Kuzgun, Y. (1987). Sosyo-ekonomik düzey ve psikolojik ihtiyaçlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 20, 1-2.
- Latchem, C. (2014). Informal Learning and Non-Formal Education for Development. *Journal of Learning for development*, 1(1). <http://il4d.info/index.php/ejl4d/article/view/6/6> adresinden erişildi. (10.10.2017).
- Lorant V., Deliege D., Eaton W, Robert, A., Philippot, P. & Anseasu, M. (2003) Socioeconomic inequalities in depression: a meta-analysis. *American Journal of Epidemiology*, 157(2), 98-112. Özete <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12522017> adresinden erişildi (28.10.2017).
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological review*, 50(4), 370-396.
- Menec, V. H. (2003). The Relation Between Everyday Activities and Successful Aging: A 6-Year Longitudinal Study. *The Journals of Gerontology: Series B*, 58(2), 74–82, <https://doi.org/10.1093/geronb/58.2.S74>
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2017). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yıl Sonu Raporu. <http://hbogm.meb.gov.tr/www/hayat-boyu-ogrenme-genel-mudurlugu-2016-yili-izleme-raporu/icerik/665> adresinden erişildi. (10.10.2017).
- Miser, R. (2002). Küreselleşen dünyada yetişkin eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1), 55-60.
- Partala, T., & Kallinen, A. (2011). Understanding the most satisfying and unsatisfying user experiences: Emotions, psychological needs, and context. *Interacting with computers*, 24(1), 25-34.
- Rapport, Z. (2007). Using Choice Theory to Assess the Needs of Persons Who Have a Disability and Sexual/Intimacy/Romantic Issues. *International Journal of Reality Therapy*, 27(1), 22-25.
- Reis, H. T., Sheldon, K. M., Gable, S. L., Roscoe, J., & Ryan, R. M. (2000). Daily well-being: The role of autonomy, competence, and relatedness. *Personality and social psychology bulletin*, 26(4), 419-435.
- Rudd, M. D., Goulding, J., & Bryan, C. J. (2011). Student veterans: A national survey exploring psychological symptoms and suicide risk. *Professional Psychology: Research and Practice*, 42(5), 354.
- Ruvolo, P., & Eaton, E. (2013, February). ELLA: An efficient lifelong learning algorithm. International Conference on Machine Learning’de sunulan sözel bildiri.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). The darker and brighter sides of human existence: Basic psychological needs as a unifying concept. *Psychological Inquiry*, 11(4), 319-338.
- Seven, M. A., & Engin, A. O. (2008). Öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2).
- Simone, P. M. & Cesena, J. (2010) Student demographics, satisfaction and cognitive demand in two lifelong learning programs. *Educational Gerontology*, 36(5), 425-434, DOI: 10.1080/03601270903493001
- Simone, P. M., & Haas, A. (2007). The influence of lifelong learning on mood. *LLI Review*, 2, 36–42.
- Şahin, E. S., & Owen, F. K. (2009). Psikolojik ihtiyaçları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 64-74.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Osterlind, S. J. (2001). Using multivariate statistics.
- Terzioğlu Barış, E. (2013). Türkiye’nin ab üyeliği sürecinde hayat boyu öğrenmede yetişkin eğitimcisi yeterlikleri. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 38, 149-165. DOI: 10.15285/EBD.2013385572

- UNESCO,2009. <http://uil.unesco.org/system/files/turkey-lifelong-learning-strategy-paper.pdf> adresinden 9.10.2017 adresinden erişildi (27.10.2017).
- Wei, M., Shaffer, P. A., Young, S. K., & Zakalik, R. A. (2005). Adult attachment, shame, depression, and loneliness: The mediation role of basic psychological needs satisfaction. *Journal of Counseling Psychology, 52*(4), 591.
- Yanar, H. (2011). *Afyon İli Halk Eğitim Merkezi Takı Tasarımı Dersinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yavuz Konokman, G. & Yanpar Yelken, T. (2014). Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine ilişkin algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29* (29-2).